

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вчено радою ДВНЗ
«Ужгородський національний
університет»
Протокол № ____ від ____ 2021 р.

**ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КАТАЛОГ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) ТА
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

УЖГОРОД 2021

З М І С Т

Вступ	4
Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	5
Цифрові інструменти в освітній діяльності вчителя та викладача	5
Start-up: створення та функціонування	6
Охорона здоров'я дітей	7
Перша невідкладна допомога	8
Основи раціонального харчування	9
Біоетика	10
Іноземна мова (за професійним спрямуванням) у сфері інформаційних технологій	11
Маркетинг і менеджмент	12
Право інтелектуальної власності	13
Практичний курс з іноземної (англійської, німецької, французької) мови	14
Історія світових цивілізацій	15
Професійна та корпоративна етика	16
Релігійно-культурні традиції на українських землях	17
Політико-правові системи англomовних країн	18
Основи міжнародного туризму	19
Етика та естетика	20
Культурологія	21
Логіка	22
Релігієзнавство	23
Соціальні комунікації	24
Філософія мови і теорія дискурсу	25
Інформаційно-комунікаційні війни і медіаграмотність	26
Маніпулятивні інформаційні технології	27
Громадянська культура	28
Демократія: від теорії до практики	30
Фінансово-економічна грамотність	31
Фінансові основи підприємництва	33
Управління кар'єрою та соціальні комунікації	34
Академічна доброчесність	35
Охорона праці та безпека життєдіяльності	36
Економіка	37

<i>Правознавство</i>	38
<i>Соціологія</i>	39
<i>Політологія</i>	40
<i>Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти</i>	41
<i>Науковий підхід до навчання та пізнання</i>	41
<i>Практичний курс чеської мови</i>	42
<i>Практичний курс словацької мови</i>	43
<i>Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти</i>	44
<i>Фінансові технології та інновації</i>	44
<i>Соціальна відповідальність та корпоративна культура</i>	45
<i>Толерантність як складова професійної діяльності</i>	47
<i>Філософія та методологія наукового пізнання</i>	49
<i>Tolerance as a component of professional activity</i>	50

Вступ

Відповідно до розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору студентів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить неменше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня освіти.

Мінімальна кількість здобувачів вищої освіти в групі для вивчення вибіркових дисципліни загальноуніверситетського каталогу визначається наказом по університету.

Каталог містить анотований перелік дисциплін, які пропонуються для обрання здобувачами вищої освіти згідно з навчальним планом на наступний навчальний рік відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

- здобувачі 1 курсу обирають дисципліни для другого року навчання;
- здобувачі 2 курсу обирають дисципліни для третього року навчання;
- здобувачі 3 курсу обирають дисципліни для четвертого року навчання.

Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти обирають дисципліни згідно з навчальним планом на 1-й та 2-й роки навчання в строки, визначені Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Для деяких дисциплін існують обмеження в кількості здобувачів, яким вона може бути запропонована або зазначається цільова аудиторія.

Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Цифрові інструменти в освітній діяльності вчителя та викладача

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Системного аналізу і теорії оптимізації
Інформаційне забезпечення	Мультимедійний проєктор, комп'ютери, навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, лабораторні та проєктні роботи
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професії;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність вчитися і бути сучасно навченим;
- креативність, здатність до системного мислення.

Професійні:

- здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до використання хмарних технологій для здійснення професійної діяльності;
- уміння здійснювати освітній процес з доцільним використанням інформаційних систем та хмарних технологій;
- уміння розробляти та адаптувати навчальні матеріали до використання сучасних інформаційних систем та хмарних технологій.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Швидкоплинність розвитку новітніх засобів виробництва вимагає від фахівців постійного удосконалення і навчання. Тому сучасній людині вже недостатньо мати певну суму знань, а необхідно сформулювати ряд життєвих компетентностей, які забезпечать успіх у професійній діяльності та самореалізації у житті.

Модуль 1. Освітні технології навчання в цифрову епоху.

Модуль 2. Інформаційні системи в освітньому процесі.

Модуль 3. Хмарні технології в освітньому процесі.

Start-up: створення та функціонування

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7, 8
Обсяг у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Інформатика та/або інформаційні системи
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кібернетики і прикладної математики
Інформаційне забезпечення	https://www.inc.com/startup http://startupmanagement.org/ https://www.facebook.com/startupkhnuet/?ref=py_c http://www.management.com.ua/ підручники та навчальні посібники.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні концепції розвитку стартап-проекту; методи та моделі реалізації стартап-проектів; методи презентації стартап-проектів; алгоритм комерціалізації науково-технічних рішень та розробок; канали просування стартап-проектів; методи оцінки стартап-проекту.

вміти:

генерувати нові креативні ідеї; працювати в команді; формувати команду проекту та будувати партнерські зв'язки; приймати обґрунтовані рішення; презентувати результати власних досліджень; вірно обирати цільову аудиторію та засоби комунікації; просувати проект в мережі Інтернет; проявляти лідерські якості.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Стартап як форма пошуку інноваційної бізнес моделі
Теоретичні основи розвитку стартапів.
Стадії життєвого циклу і фінансування стартапів.
Створення команди стартапу, цінності стартапу
Проблема проти ідеї. Design thinking методологія
Problem Інтерв'ю та Customer інтерв'ю
Просування та комерціалізація стартапу.
Бізнес-планування стартап-проекту. Lean Canvas бізнес модель, побудова Lean Sprint процесу
Оцінка ефективності стартап-проекту.
Сучасні підходи до управління проектами.

Охорона здоров'я дітей

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, Основи медичних знань (навчально-методичний посібник)
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати (знання, уміння та інші компетентності):

забезпечити оволодіння студентами базовими знаннями і уміннями при наданні медичної долікарської допомоги при гострих станах дитини, загрозливих ситуаціях, що можуть виникнути в умовах надзвичайних ситуацій, при дії стихійних явищ. Надавати невідкладну медичну долікарську допомогу при гострих отруєннях, кишкових розладах, травматичному шоці та пораненнях. Опанування методикою і технікою використання ліків для зовнішнього і внутрішнього застосування. Формування у студентів розуміння виняткової значущості і відповідальності при наданні долікарської допомоги хворим; необхідних навичок та вмінь; застосування сучасних форм самостійної роботи студента з метою активізації його пізнавальної та практичної діяльності; високопрофесійна підготовка спеціаліста- історика відповідно до вимог ОПП.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем).

Особливості фізичного та нервово-психічного розвитку дитини; медико-педагогічний контроль за розвитком та здоров'ям дитини; основні принципи інформаційної та роз'яснювальної роботи з питань охорони здоров'я.

Питання загальної та особистої гігієни.

Основні ознаки патологічних станів у дітей дошкільного та шкільного віку.

Розпізнавати невідкладні стани при захворюваннях дихальної, серцево-судинної систем, систем травлення та сечовиділення; причини їх виникнення; медичну долікарську допомогу при раптових захворюваннях та запобігати їм.

Травми, їх види, ускладнення; рани, кровотечі, їх види; ушкодження різних ділянок тіла – голови, грудної клітки, живота, кінцівок; травми, що виникають на заняттях в школі, на відпочинку; роль вчителя в запобіганні дитячого травматизму.

Інфекційні хвороби, причини їх виникнення, розповсюдження; прояви інфекційної хвороби; профілактичні та протиепідемічні заходи щодо боротьби з розповсюдженням інфекційних захворювань.

Ознаки клінічної та біологічної смерті.

Основи проведення реанімації.

Основи надання допомоги при деяких патологічних станах (опіках, відмороженнях, ушкодженнях електричним струмом, хімічних опіках, отруєннях).

Перша невідкладна допомога

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати (знання, уміння та інші компетентності):

забезпечити оволодіння студентами базовими знаннями і уміннями першої невідкладної допомоги при гострих станах, загрозливих ситуаціях, що можуть виникнути в умовах надзвичайних ситуацій, при дії стихійних явищ, при гострих отруєннях, кишкових розладах, травмах, пораненнях, утопленні, опіках та відмороженнях.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем).

- Розпізнавати невідкладні стани при захворюваннях дихальної, серцево-судинної систем, систем травлення та сечовиділення; причини їх виникнення; вміти надавати першу невідкладну допомогу при раптових захворюваннях та запобігати їм.
- надавати першу невідкладну допомогу при травмах, пораненнях, кровотечах.
- Розпізнавати інфекційні хвороби, причини їх виникнення, розповсюдження; прояви інфекційної хвороби; профілактичні та протиепідемічні заходи щодо боротьби з розповсюдженням інфекційних захворювань.
- Основи проведення реанімації.
- Основи надання допомоги при деяких патологічних станах (опіках, відмороженнях, ушкодженнях електричним струмом, хімічних опіках, отруєннях).

Основи раціонального харчування

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри Основи медичних знань (навчально-методичний посібник)
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати (знання, уміння та інші компетентності):

засвоїти формулу харчування, котра визначається особливостями обміну речовин, адаптації до їжі в міру біохімічного дозрівання, росту і розвитку; вивчити норми споживання протеїнів, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин і вітамінів для різних вікових категорій і з урахуванням груп інтенсивності праці. Вміти діагностувати недостатність та надлишок певних нутрієнтів у харчуванні з метою профілактики виникнення захворювань.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем).

Харчування і здоров'я.

Критерії раціонального харчування: енергетичний – калорійна цінність продуктів харчування; критерій складу їжі – необхідна кількість і співвідношення компонентів їжі; критерій наявності в їжі „баластних” речовин; режим харчування.

Моніторинг здоров'я.

Паспорт здоров'я.

Основи психічного здоров'я.

Профілактика ожиріння та захворювань, спричинених порушенням обміну речовин.

Біоетика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Пропедевтики внутрішніх хвороб
Інформаційне забезпечення	1. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Біоетика: підручник. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 287 с. 2. Мороз В.А. Сучасні проблеми біоетики. Навч. посібник. - Х.-2009.- С.127. 4. http://www.dignity.org.ua/bio.htm – сайт Всеукраїнського благодійного фонду «За гідність людини» з біоетики 5. http://www.osvita.org.ua/events/349.html – роботи III Національного конгресу з біоетики 6. http://ua.textreferat.com/referat-3480-1.html – філософський аналіз біоетики – традиції і сучасність 7. http://www.rada.gov.ua/LIBRARY/bibliogr/bioetica.html – рекомендована література з правового забезпечення біоетики в Україні
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Загальні компетентності:

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. 2. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу. 3. Здатність діяти соціально відповідально та з громадською свідомістю. 4. Здатність до саморегуляції, здійснення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

Здатність попереджати біоетичні проблеми в багатонаціональному суспільстві 2. Здатність застосовувати інтелектуальні можливості і знання у повсякденній роботі. 3. Здатність аналізувати передконфліктні ситуації та сприяти розв'язанню конфліктних ситуацій. 4. Володіти технікою ведення аргументованої дискусії. 5. Володіти комунікативними технологіями. 6. Застосовувати морально, етичні та фахові норми в професійній життєдіяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

1. Поняття біоетики в концепції В.Р.Потера і його еволюція в сучасній біомедицині. Сутність і міждисциплінарний характер сучасної біомедицинської етики.
2. Морально-етичні проблеми ставлення до смертельно хворих і вмираючих пацієнтів. Евтаназія. Моральні проблеми трансплантації органів і тканин.
3. Морально-етичні проблеми СНІДу. Етика в психіатрії і психотерапії. Антипсихіатричний рух (60-70рр. ХХ ст) в світлі біоетики. Гуманність, повага людської гідності осіб із психічними розладами. Відстоювання, захист законних прав психічнохворих. Добровільність надання психіатричної допомоги. Право пацієнта погоджуватися або відмовлятися від психіатричної допомоги. Специфіка одержання інформованої добровільної згоди.
4. Інфекційні хвороби, як потенційне джерело соціальної небезпеки. Профілактичні та протиепідемічні заходи. Висока епідеміологічна небезпека як підстава недобровільної госпіталізації інфекційних хворих (чума, холера, дифтерія, поліомієліт). Вимушені обмеження прав людини відповідно до закону.
5. Поняття профілактичних щеплень. Небезпека захворювання інфекційною хворобою проти ризику поставкацинальних ускладнень. Добровільність і обов'язковість вакцинації. Права і обов'язки громадян при здійсненні імунопрофілактики. Морально-етичні проблеми венерології. Необхідність і допустимі обмеження в анонімності і лікуванні.
6. СНІД- як глобальна проблема сучасності. Два підходи до боротьби із СНІДом: модель обов'язкового державного обліку і медичного спостереження (за і проти) і модель заснована на пріоритеті автономії пацієнта (за і проти). Феномен снідофобії, негативна роль засобів масової інформації. Добровільність і обов'язковість тестування на ВІЛ. Неприпустимість дискримінації ВІЛ-інфікованих. Відмова від медичної допомоги хворим СНІДом в світлі історії і сучасних вимог етики. Лікарська таємниця, гарантії, захист конфіденційної інформації. Соціальний захист ВІЛ-інфікованих.
7. Сучасні біоетичні проблеми, пов'язані з втручанням в репродукцію людини. Основні характеристики консервативного підходу щодо етичної оцінки абортів. Особливості ставлення ісламу до етичних проблем екстракорпорального запліднення. Основні причини і мотиви існування інституту «сурогатного материнства».

Іноземна мова (за професійним спрямуванням) у сфері інформаційних технологій

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1, 2
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Англійська, німецька, французька
Передумови для вивчення дисципліни	Базовий курс іноземної мови
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Міжнародних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Навчально-методична література, сервіси Google; програми для перекладів: Lingoos, Screen Translator, Promt Professional, Client for Google Translate 6.0, Q Translate, Мультитран; система електронного навчання Moodle.
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» – формування у здобувачів іншомовної професійної комунікативної компетенції у всіх видах мовленнєвої діяльності (читанні, говорінні, аудіюванні, письмі), а, також, вдосконалення набутих на попередньому етапі навчання загальних (знання світу, соціокультурні знання, міжкультурне усвідомлення, вміння та навички, «компетенція існування», вміння вчитися, мовна і комунікативна свідомість, загальні фонетичні здібності, евристичні вміння) та комунікативних компетенцій (лінгвістичної, лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної).

Завдання курсу – набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої потребами сфер майбутньої діяльності (особистої, публічної, професійної, освітньої) та вдосконалення вже набутих вмінь з лексики та граматики через опрацювання новітньої автентичної інформації, продукування діалогічного та монологічного мовлення у межах побутової, загальноосвітньої та професійної тематики; переклад рідною мовою автентичних іншомовних текстів загального й професійного характеру; володіння специфічною термінологією ІТ-сфери (ІТ-сленгом), навичками спілкування з іншомовними партнерами; оформлення технічної документації; написання мейлів та репортів; підготовка презентацій іноземною мовою.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

Гнучкість мислення. Набуття гнучкого способу мислення, який дає можливість зрозуміти й розв'язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до усталених наукових концепцій.

Популяризаційні навички. Здатність провести усну презентацію та написати зрозумілу статтю за результатами проведених досліджень, а також щодо сучасних концепцій в комп'ютерних науках та інформаційних технологіях для нефакхівців.)

Етичні установки. Досягнення необхідних знань і розуміння ролі комп'ютерних наук та інформаційних технологій в суспільстві з метою адекватної роботи за майбутніми професіями та врахування впливу на соціальні проблеми

Фахові:

Комунікаційні навички. Здатність комунікувати з колегами з даної області щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні фаховому, здатність робити усні та письмові звіти, обговорювати наукові теми рідною та іноземною мовами, володіючи термінологією ІТ-сфери.

Застосування спеціальних знань. Здатність ефективно використати на практиці набуті професійні знання в області іншомовної та полікультурної комунікації.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Структура та зміст навчальної дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» адаптовані до вимог навчального плану спеціальності. У процесі вивчення здобувачам пропонується всебічна інформація за наступними темами: «Важливість вивчення іноземної мови для здобувачів вищої освіти у сфері ІТ-технологій», «Комп'ютери сьогодні. Життя у цифровому віці», «Складові комп'ютерів. Комп'ютерна система», «Покупка комп'ютера», «Пристрої вводу та виводу інформації. Друкуй, клікай та розмовляй!», «Робота із зображенням», «Екрани моніторів та ергономіка», «Вибір принтера», «Пристрої для людей з обмеженими можливостями», «Пристрої зберігання інформації», «Основне програмне забезпечення. Операційні системи», «Обробка текстів», «Електронні таблиці та бази даних», «Інтернет. Всесвітня павутина. Електронна пошта», «Чати та відеоконференції», «Інтернет-безпека». На їхній основі передбачено розширення фонетичних, орфографічних, синтаксичних та лексико-стилістичних знань у контексті розвитку навичок двостороннього перекладу й комунікації.

Маркетинг і менеджмент

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Знання з математики та економіки в обсязі загальної середньої школи
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Економіки і підприємництва
Інформаційне забезпечення	Навчальні посібники, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;
- уміння логічно вірно, аргументовано і ясно будувати усну і письмову мову;
- готовність до кооперації з колегами, спільної роботи в колективі;
- прагнення до саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації і майстерності;
- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, висока мотивація до виконання професійної діяльності;
- здатність до використання основних положень і методів соціальних, і гуманітарних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань;
- здатність аналізувати соціально значимі проблеми і процеси;
- розуміння сутності і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають в цьому процесі, дотримуватися основних вимог інформаційної безпеки.
- здатність реалізовувати знання в області маркетингу і менеджменту як сфери професійної діяльності;
- здатність до організації і проведення маркетингових досліджень з метою складання прогнозу розвитку ринку, його місткості і динаміки попиту і переваг споживачів і розробки заходів по підвищенню її конкурентної позиції;
- володіння сучасною маркетинговою концепцією, структурою маркетингового процесу та його основних елементів;
- уміння використовувати джерела отримання маркетингової інформації для прийняття управлінських рішень;
- володіння принципами планування та організації служби маркетингу на підприємстві;
- здатність до планування і здійснення комунікаційних кампаній і заходів;
- здатність до використання методик і технік проведення опитувань громадської думки і фокус-груп в ринкових дослідженнях;
- здатність до спілкування, уміння встановлювати, підтримувати і розвивати міжособові стосунки, ділові стосунки з представниками різних державних, фінансових, громадських структур, політичних організацій, ЗМІ, інформаційними, рекламними, консалтинговими агентствами;
- здатність до обговорення професійних проблем, відстоювати свою точку зору, пояснювати сутність явищ, подій, процесів, робити висновки, давати аргументовані відповіді;
- володіння основними управлінськими функціями (планування, організація, координація, облік, контроль, ухвалення рішень, лідерство, мотивація, адаптація) і методами їх реалізації;
- здатність брати участь у формуванні ефективних внутрішніх комунікацій;
- володіння навичками підготовки проектної документації (техніко-економічне обґрунтування, технічне завдання, бізнес-план, угода, договір, контракт);
- здатність організувати і провести соціологічні дослідження з метою складання прогнозу громадської думки і розробки заходів по підвищенню іміджу фірми, організації.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

формування системи базових знань у сфері маркетингу та менеджменту, методологічних аспектів організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах, розуміння основних законів розвитку ринку, ознайомлення з принципами, цілями та функціями маркетингу, концепціями маркетингової діяльності, її організацією, методами дослідження ринку та визначення маркетингових можливостей, вивчення основних положень, закономірностей маркетингової діяльності підприємств та установ при переході економіки на ринкові відносини, формування системи базових знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних засад системного управління організаціями; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень; надання знань про основні категорії та закономірності менеджменту, які є необхідною базою для подальшого поглибленого вивчення управлінських дисциплін, а також формування умінь, навичок ефективного використання сучасних управлінських методів та прийомів.

1. Основні поняття про маркетинг.
2. Дослідження ринку та визначення маркетингових можливостей.
3. Споживчі ринки та ринок підприємств.
4. Стратегія маркетингу в процесі управління.
5. Тактика маркетингу в процесі управління.
6. Організація управління маркетингом та контроль.
7. Вступ до менеджменту
8. Поняття організації та її види.
9. Функції менеджменту.
10. Методи менеджменту.
11. Групова динаміка та керівництво.

Право інтелектуальної власності

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Знання з правознавства в обсязі загальної середньої школи
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Прикладної фізики
Інформаційне забезпечення	Навчальні посібники, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

здатність до системного мислення, адаптивність, комунікабельність, здатність до самонавчання, здатність до критичного аналізу, оцінки і передбачення сучасних наукових досягнень та перспектив створення на їх основі об'єктів інтелектуальної власності, здатність до організації спільної (командної) науково-дослідницької діяльності; володіння культурою мислення, вміння логічно вірно, аргументовано та ясно будувати усну і письмову мову; знання змісту процесу цілеспрямованого професійного та особистісного розвитку, його особливості та способи реалізації при вирішенні професійних завдань, виходячи з етапів кар'єрного зростання і вимог ринку праці в сфері обраних наукових досліджень;

володіння сучасними методами патентного пошуку, готовність до втілення результатів наукових досліджень в об'єктах інтелектуальної власності; володіння основними методами, способами і засобами отримання патентної інформації; наявність навичок роботи з комп'ютером як засобом управління інформацією; здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах; готовність брати участь у впровадженні результатів наукових досліджень у виробництво; знання сучасних концепцій організації спільної наукової діяльності і готовність до їх застосування; здатність здійснювати аналіз ринкового попиту на об'єкти інтелектуальної власності, аналіз новизни пропонованих об'єктів інтелектуальної праці та специфічних ризиків при впровадженні наукових розробок у виробництво.

здатність здійснювати комплексний аналіз інтелектуальної власності; здатність сформувати сучасне наукове розуміння сутності інтелектуальної власності, методологічних зв'язків та закономірностей розвитку; усвідомлення значення авторського права і суміжних прав; оволодіння практичними навичками, щодо правового регулювання патентного права; набуття фундаментальних знань щодо правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та їх захисту в Україні та світі; знання основ методології та практики організації патентного пошуку та визначення новизни створюваних об'єктів інтелектуальної власності; володіння прийомами індивідуальних досліджень та ефективної командної дослідницької діяльності; здатність до складання матеріалів заявки на отримання патентів; здатність обґрунтувати критерії патентоздатності пропонованих конкретних результатів наукових досліджень; вміння доводити можливість практичного використання конкретного наукового результату та доцільність його патентування

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Ознайомлення студентів з основами законодавства з питань інтелектуальної і промислової власності та охорони прав на винаходи, структурою державних органів з питань інтелектуальної та промислової власності в Україні, дати відомості про патентну документацію, її особливості та складові частини, ознайомити з міжнародною патентною класифікацією, вимогами до оформлення заявок на винаходи та прав на винахід, системою розгляду заявок в патентному відомстві, методами реалізації патентних прав.

Надання майбутньому спеціалісту знання з питань інтелектуальної і промислової власності та законодавчого закріплення пріоритету на об'єкти інтелектуальної та промислової власності, формування комплексу знань з питань особливостей патентної документації та вимог, що ставляться до них, оволодіння методикою оформлення патентної документації та прав на винахід, методами реалізації патентних прав.

1. Вступ. Інтелектуальна власність як навчальна дисципліна. Право інтелектуальної власності. 2. Авторське право і патентне право. 3. Авторське право і суміжні права. 4. Поняття промислової власності. 5. Право на одержання патенту. 6. Процедура подання заявки на одержання патенту України на винахід. 7. Реалізація патентних прав. 8. Правові засоби індивідуалізації учасників товарного обороту, товарів і послуг. 9. Захист права інтелектуальної власності.

Практичний курс з іноземної (англійської, німецької, французької) мови (крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3, 4
Семестр	6, 7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Англійська, німецька, французька
Передумови для вивчення дисципліни	Базовий курс іноземної мови
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Іноземних мов
Інформаційне забезпечення	Посилання на інформаційні ресурси, які студент має використовувати у освітньому процесі (підручники, навчальні посібники, мультимедійні матеріали, Internet ресурси, електронні підручники, електронні курси та ін.
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:**

- фонетичний матеріал;
- граматичний матеріал (синтаксис та морфологію);

вміти:

- читати та розуміти оригінальні тексти за професійною тематикою;
- висловлюватися на теми, пов'язані з майбутньою спеціальністю, аргументуючи свою точку зору та наводячи приклади «за» і «проти»;
- вирішити більшість питань під час перебування або подорожі у країні, мова якої вивчається;
- спілкуватися у ситуаціях, де необхідний простий і прямий обмін інформацією на професійні теми;
- чітко розуміти основний зміст нормативного мовлення на теми, пов'язані із майбутньою спеціальністю;
- писати короткі доповіді, узагальнюючи інформацію із оригінальних текстів за професійною тематикою.
- стежити за бесідою і підтримувати бесіду на знайому тему або брати участь в розмові на теми досить широкого діапазону;
- переглянути тексти в пошуках відповідної інформації і розуміти детальні інструкції або поради.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Синтаксис: Порядок слів розповідного речення. Головні та другорядні члени речення. Типи питальних речень. Безособові речення. Складні речення. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення.

Морфологія: Артиклі. Основні випадки вживання неозначеного, означеного і нульового артиклів. Прийменники. Займенники. Іменник та його категорії. Утворення множини іменників. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дієслово. Словотворення. Часи дієслів. Пасивний стан дієслів. Сполучники. Непряма мова. Узгодження часів. Дієприкметники Participle I і Participle II. Інфінітив, його форми та функції. Наказовий спосіб. Умовний спосіб.

Історія світових цивілізацій

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	3, 5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Модерної історії України та зарубіжних країн
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У сучасному світі цінуються кваліфіковані фахівці, які мають не тільки вузькофахові знання, але й високий рівень освіченості, ерудиції та загальної культури, що передбачає розуміння суті процесів, що відбуваються, глибокі знання. Саме тому першочерговим завданням вітчизняної системи вищої освіти має бути підвищення ефективності її загальнокультурного компонента, який формує у студентів поняття м'яких навичок (soft skills). Для цього потрібне створення чіткої орієнтації на цілісне сприйняття світу. У цьому розумінні в нагоді стане дисципліна «Історія світових цивілізацій», де висвітлюються найважливіші проблеми розвитку світових цивілізацій з найдавніших часів до наших днів.

Метою курсу «Історія світових цивілізацій» є ознайомити студентів з основними закономірностями розвитку світових цивілізацій, сформувати системні уявлення про провідні, визначальні тенденції, багатофакторність і специфіку розвитку всесвітньої історії, сприяти кращій орієнтації студентів в умовах суспільного буття завдяки набутих знанням з історії цивілізаційного розвитку людства.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- володіти культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу в діяльності, пов'язаній із пошуком, накопиченням, зберіганням і використанням інформації;
- мати здатність адаптуватися до нових ситуацій та приймати обґрунтовані рішення;
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних мотивів, поваги до різноманіття думок, індивідуальних та міжкультурних відмінностей людей;
- мати здатність використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва;
- володіти культурою мислення, узагальнення, сприйняття інформації в постановці мети і вибору шляхів її досягнення;
- уміння вирішувати професійні завдання спираючись на гуманістичні, загальнолюдські цінності, особисті знання, ідеї, переконання.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Стародавні цивілізації Сходу та доба Античності у світовому цивілізаційному розвитку.

Тема 1. Індійська цивілізація та її місце у світовому цивілізаційному процесі.

Тема 2. Китайська цивілізація та її роль в історії людства.

Тема 3. Арабо-мусульманська цивілізація: особливості розвитку та точки перетину з цивілізаціями Заходу.

Тема 4. Давньогрецька цивілізація.

Тема 5. Давньоримська цивілізація.

Змістовий модуль 2: Цивілізації Європи, Південної і Північної Америки: від Середньовіччя до постіндустріальної доби.

Тема 1. Європейські цивілізації в добу Середньовіччя.

Тема 2. Європейські цивілізації в Новий час.

Тема 3. Європейські цивілізації в Новітній час.

Тема 4. Цивілізації Південної і Північної Америки.

Тема 5. Україна у світовому цивілізаційному процесі.

Професійна та корпоративна етика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Філософія», «Соціологія», «Психологія», «Педагогіка».
Кафедра, яка забезпечує вивчення дисципліни	Археології, етнології та культурології
Інформаційне забезпечення	1.Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Зdirко Н.Г. Професійна етика. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 252 с 2.Гах Й. М. Етика ділового спілкування: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 160 с. 3.Зdirко Н. Г. Професійна етика: Навч. посібн. – К.; Центр навч. літер., 2011. – 252 с. 4.Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ.. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с. 5.Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: Навч. посібник. - Суми: ВДТ Університетська книга, 2010. - 288 с. 6.Культура ділового спілкування: Навч. посібн. / Уклад. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. – К., 2004.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

підвищення моральної свідомості й смовсвідомості студентів, вироблення правильного розуміння сенсу і ролі моралі у професійній сфері, формування корпоративної соціальної відповідальності, активної життєвої позиції, набуття практичних навичок щодо налагодження та ведення ефективних комунікацій у процесі професійної діяльності, уміння застосовувати фундаментальні поняття етики для вірної оцінки і розуміння конкретних соціально-культурних явищ, тренування та удосконалення критичного мислення, сприяння самопізнанню та саморозвитку, мотивування до особистісного розвитку.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Предмет і категорії етики. Історичні типи моралі. Професійна етика. Адміністративна етика. Ділове спілкування в координатах етики і моралі. Основні засади формування та реалізації комунікаційної стратегії. Корпоративна культура та її вплив на розвиток організації. Національні особливості ділового етикету. Особистий імідж та основи його формування. Етика успіху.

Релігійно-культурні традиції на українських землях

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови вивчення дисциплін	Історія та культура України, Релігієзнавство, Філософія
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Археології, етнології та культурології
Інформаційне забезпечення	Підручники, посібники, монографії на наукові статті, інформаційні ресурси церковних об'єднань, неопубліковані та опубліковані джерела, збірники документів.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання:

полягають у формуванні навичок аналізу витоків, розвитку та взаємодії різноманітних релігійно-культурних традицій, котрі, певним чином, вплинули на утвердження українського світогляду та менталітету. Формування уявлення про інтегруючу, зберігаючу, адаптивну й креативну роль духовно-релігійних традицій у бутті культури українських земель. Можливість виявити єдність та різноманітність релігій народів України та виховання світогляду та духовності особистості молодого громадянина. Студент отримає вміння аналізувати релігійно-культурні явища певного періоду історії України, давати оцінку релігійно-культурній спадщині українців та інших народів, що населяли і населяють нашу країну, критично оцінювати різні точки зору і обґрунтовувати власну думку з дискусійних проблем релігійно-культурного розвитку українських земель, аналізувати підходи та концепції формування релігійних уявлень, утворення церковних організацій та різноманітних деномінацій.

Короткий зміст дисципліни:

дослідження міфологічних систем (котрі не будучи фактом емпіричної дійсності, стали предметом культурологічної реконструкції) праєтносів та етносів, що мешкали на території України; аналіз становлення світоглядних підвалин автохтонного східнослов'янського етносу; позначення релігійних утворень як певного чинника національного самозбереження; виявлення іноетнічних релігійстворчих процесів, що проявилися на українських теренах; вивчення впливу релігії і церкви на різні процеси в житті населення українських земель; вивчення процесу переходу від язичницького віровчення до християнства; поширення на українських землях іудаїзму та ісламу; діяльності католицької та протестантської церков; православного сектантства; неопротестантських релігійних утворення, харизматичних та синкретичних церков. Особливу увагу буде приділено державно-церковних відносинам протягом усього періоду історії України, зосереджено увагу на релігійних конфліктах та способах їх уникнення.

Політико-правові системи англомовних країн

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Англійська
Передумови для вивчення дисципліни	Володіння англійською мовою не нижче рівня B2
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Полікультурної освіти та перекладу
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичний комплекс, електронні навчальні підручники із можливістю дистанційного навчання та самостійної роботи
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати зміст основних категорій теорії політичних систем; механізми та фактори становлення політико-правових систем англомовних країн; механізми прийняття політичних рішень у англомовних країнах як у минулому, так і на сучасному етапі їх розвитку; принципи функціонування центральних і місцевих законодавчих, виконавчих і судових органів влади в англомовних країнах.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти самостійно інтерпретувати іноземною мовою інформацію про політико-правові системи англомовних країн та їх основні суб'єкти, орієнтуватися в основних тенденціях та проблемах їх розвитку, застосовувати іноземну мову при аналізі теоретичних понять та прийнятті практичних рішень у сфері політико-правових відносин.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Курс спрямований на вивчення політико-правових систем англомовних країн англійською мовою. В процесі вивчення курсу особливі увага звертається на визначення ролі та місця цих країн в міжнародній політиці сучасного світу.

Студенти вивчають політико-правові системи Великої Британії, США, Канади, Австралії та Нової Зеландії, а також політико-правові системи Антигуа і Барбуди, Співдружності Багамських островів, Барбадоса, Республіки Ботсвана, Республіки Гана, Гренади, Ямайки, Республіки Мальта, Федеративної Республіки Нігерія, Республіки Філіппіни, Республіки Сінгапур, Південно-Африканської Республіки, Республіки Тринідад і Тобаго та Республіки Уганда.

Курс створює передумови для подальшого поглибленого вивчення профільюючих спецкурсів іноземними мовами.

Основи міжнародного туризму

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Англійська
Передумови для вивчення дисципліни	Володіння англійською мовою не нижче B2
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Полікультурної освіти та перекладу
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичний комплекс, електронні навчальні підручники із можливістю дистанційного навчання та самостійної роботи
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення дисципліни “Основи міжнародного туризму”

студенти повинні знати закономірності та напрямки розвитку міжнародного туризму, особливості формування світових туристичних потоків та їх розподіл за регіонами, перспективи розвитку ринку туристичних послуг в світі та в Україні, особливості функціонування міжнародних туристичних організацій, принципи, механізми та інструменти міжнародного і національного регулювання туристичного бізнесу;

Студенти повинні вміти аналізувати основні напрямки розвитку міжнародного туризму, оцінювати вплив туристичної галузі на економіку країн та регіонів, вести дискусії та вирішувати питання з проблем міжнародного туризму іноземною мовою.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

В процесі викладання курсу студенти вивчають історичні аспекти розвитку міжнародного туризму, принципи законодавчого забезпечення і регулювання, організацію та управління туристичним бізнесом у світовому і національному масштабі, формування та спрямування міжнародних туристичних потоків і їх значення для розвитку національних економік, географічні складові системи туризму, поняття міжнародних туристичних надходжень і витрат, міжнародні туристичні організації, міжнародну конкуренцію між туроператорами та турфірмами, комп'ютеризовані системи бронювання та глобальні системи розподілу.

Етика та естетика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Етика та естетика» спрямований на формування гармонійно розвиненої особистості, підвищення духовності та загальної культури студентської молоді, виявлення творчих можливостей студентів, їх морально-етичного потенціалу, формування чуттєвої культури сучасної молоді людини, культури спілкування і комунікативних властивостей особистості.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика та естетика» є: роз'яснення специфіки естетичного та морального, їх ролі у формуванні гармонійно розвиненої особистості, розкриття сутності й ролі моралі та мистецтва на різних етапах розвитку культури; знайомство з досвідом осмислення моральних проблем міжособистісних відношень, в тому числі й у світовому мистецтві.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: формування теоретичних засад світогляду, концептуальних принципів духовного розвитку особистості та інтегрального розуміння особливостей соціокультурного розвитку людства;

загальні: здатність оперувати філософським та загальнонауковим понятійно-категоріальним апаратом; здатність самостійно опрацювати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність критично аналізувати сучасні соціокультурні проблеми на основі засвоєного філософського знання; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань; здатність генерувати нові ідеї на основі аналітично-синтетичного опрацювання філософської проблематики;

спеціальні (фахові, предметні): здатність взаємодіяти з колективом на основі етичних засад; здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; вміння враховувати культурні, соціальні та естетичні особливості особистості в професійній діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Етика як філософська теорія моральності

Тема 1. Предмет і завдання етики.

Тема 2. Походження та історичні форми моралі.

Тема 3. Поняття, структура та категорії моральної свідомості.

Тема 4. Моральна самосвідомість.

Тема 5. Моральна культура спілкування.

Змістовий модуль 2: Естетика як наука

Тема 1. Предмет і завдання естетики.

Тема 2. Естетична діяльність та сфери її прояву.

Тема 3. Сутність та структура естетичної свідомості.

Тема 4. Мистецтво, його система і види.

Тема 5. Естетична культура особистості.

Культурологія

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2,3, 4
Семестр	3, 5, 7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Культурологія» має на меті сформувати в студентів систему знань про закономірності культурного процесу, про культуру як специфічний та унікальний феномен людства, надати уявлення про типологічні структури культури, особливості культурних епох та стилів, навчити культурологічному аналізу процесів та явищ.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Культурологія» є: дослідження культури у всій повноті її проявів, її сутності й смислах, в усьому різноманітті її історичних формоутворень, структурних специфікацій та принципів функціонування; знайомство з культурологічними ідеями представників різних історичних епох, країн та культур; вивчення характерних рис української культури на сучасному етапі розвитку суспільства; систематизація сучасних західних та вітчизняних культурологічних концепцій.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: набуття навичок та вмінь застосування знань для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур; формування системи знань про закономірності культурного процесу, про культуру як специфічний та унікальний феномен людства;

загальні: набуття навичок всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату; здатність самостійно опрацьовувати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність критично аналізувати сучасні соціокультурні проблеми на основі засвоєного філософського знання; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань;

спеціальні (фахові, предметні): здатність взаємодіяти з колективом на основі етичних засад; здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; вміння враховувати культурні, соціальні та естетичні особливості особистості в професійній діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Феномен культури в історії цивілізації

- Тема 1. Особливості культури східних цивілізацій.
- Тема 2. Особливості культури західних цивілізацій.
- Тема 3. Культура сучасної технологічної цивілізації.
- Тема 4. Феномен української культури.
- Тема 5. Перспективи розвитку української культури.

Змістовий модуль 2: Феномен культури в системі філософської теорії

- Тема 1. Культура як предмет культурології.
- Тема 2. Культура, цивілізація та культурна динаміка.
- Тема 3. Культура як особлива інформаційна система.
- Тема 4. Духовна культура та її система.
- Тема 5. Наука як важливий елемент культури.

Логіка

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3, 4
Семестр	3, 5, 6, 7
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Логіка» має на меті навчити студентів правильно мислити, запобігати помилковим судженням і умовиводам; забезпечувати правильність побудови думок, уміння логічно і аргументовано доводити істину або спростовувати хибні судження; показувати можливості логічного мислення у навчальній роботі студента, виробити в студентів вміння самостійно застосовувати основні теоретичні положення логіки у процесі пізнання та практичної діяльності. Знання та навички, отримані в курсі «Логіка», матимуть універсальне застосування як у повсякденному житті, так й у подальшій професійній діяльності студента.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хибні та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації; аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї;

загальні: набуття навичок всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату; здатність самостійно опрацьовувати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність критично аналізувати сучасні соціокультурні проблеми на основі засвоєного філософського знання; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань;

спеціальні (фахові, предметні): мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти компетентно застосовувати їх у своїй професійній діяльності; здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; вміння враховувати культурні, соціальні та естетичні особливості особистості в професійній діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Предмет і значення логіки

Тема 1. Мислення і мова.

Тема 2. Мова та метод логіки.

Тема 3. Поняття як форма мислення.

Тема 4. Судження як форма мислення.

Тема 5. Умовивід як форма мислення.

Змістовий модуль 2: Логіка та теорія аргументації

Тема 1. Основні закони логіки.

Тема 2. Модальна логіка.

Тема 3. Основи теорії аргументації.

Тема 4. Логічний аналіз діяльності.

Тема 5. Гіпотеза, теорія та наукове передбачення.

Релігієзнавство

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3, 4
Семестр	5, 6, 7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Релігієзнавство» спрямований на формування знань про феномен релігії, її місце та роль у суспільному житті, причини виникнення релігії та її еволюцію, методологічних навичок аналізу релігійних явищ, знань з історії релігієзнавчих досліджень, історії та доктринальних і культурних особливостей окремих релігій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Релігієзнавство» є оволодіння системою понять, обґрунтування основних положень щодо релігійних систем, роз'яснення конфесійної ситуації в Україні й світі, формування в студентів уявлення про роль релігії не лише в суспільному, але й особистому житті кожної людини, сформувати власний погляд на релігійні явища та події церковного життя.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: формування теоретичних засад світогляду, концептуальних принципів духовного розвитку особистості та інтегрального розуміння особливостей соціокультурного розвитку людства;

загальні: здатність абстрактного, логічного мислення, аналізу і синтезу; здатність оперувати філософським та загальнонауковим понятійно-категоріальним апаратом; здатність самостійно опрацьовувати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань;

спеціальні (фахові, предметні): здатність взаємодіяти з пацієнтом на основі етичних засад; здатність до комплексного аналізу та прийняття виваженого рішення у професійній діяльності; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; вміння враховувати культурні, соціальні та інші особливості особистості в професійній діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Релігія як духовний і суспільно-історичний феномен

- Тема 1. Релігія як суспільне явище та складова духовної культури людства.
- Тема 2. Предмет релігієзнавства та особливості дослідження релігії.
- Тема 3. Національно-державні релігії.
- Тема 4. Буддизм як світова релігія.
- Тема 5. Іслам як світова релігія.

Змістовий модуль 2: Християнство та сучасний стан релігії в Україні й світі

- Тема 1. Особливості формування християнства.
- Тема 2. Головні течії християнства.
- Тема 3. Сучасна релігійна ситуація в світі.
- Тема 4. Релігійна ситуація в Україні.
- Тема 5. Релігійна ситуація в Закарпатті.

Соціальні комунікації

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3, 4
Семестр	4, 6, 7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Соціальні комунікації» формує базові уявлення про феномен комунікації, основні напрямки загальної теорії комунікації та дослідження конкретних форм і засобів комунікації в сучасній культурі, про основні поняття та моделі комунікації, а також комунікаційні практики в інформаційному суспільстві.

Курс «Соціальні комунікації» формує у студентів поняття м'яких навичок (soft skills), які протиставляються жорстким – спеціальним вузькопрофесійним навичкам (hard skills – професійним компетенціям).

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- володіти культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу в діяльності, пов'язаній із пошуком, накопиченням, зберіганням і використанням інформації;
- мати здатність адаптуватися до нових ситуацій та приймати обгрунтовані рішення;
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних мотивів, поваги до різноманіття думок, індивідуальних та міжкультурних відмінностей людей;
- ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди;
- уміти спілкуватися, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою; - мати здатність використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва;
- володіти культурою мислення, узагальнення, сприйняття інформації в постановці мети і вибору шляхів її досягнення;
- пояснювати інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід фахівцям і нефаківцям у фінансовій області.
- уміння вирішувати професійні завдання спираючись на гуманістичні, загальнолюдські цінності, особисті знання, ідеї, переконання.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Теоретико-методологічні засади теорії комунікації.

Тема 1. Соціальна комунікація як наука та навчальна дисципліна.

Тема 2. Головні компоненти комунікаційного процесу.

Тема 3. Структурні моделі комунікації.

Тема 4. Комунікаційні бар'єри та комунікативні девіації.

Тема 5. Генеза та основні етапи розвитку комунікації.

Змістовий модуль 2: Види, рівні та різновиди соціальної комунікації.

Тема 1. Вербальна та невербальна комунікації.

Тема 2. Усномовленнева та писемна комунікації.

Тема 3. Міжособистісні комунікації. Комунікація в малих групах.

Тема 4. Різновиди спеціалізованих комунікацій: комунікації в організаціях, політична комунікація, публічна комунікація.

Тема 5. Міжкультурна комунікація. Типи сприйняття міжкультурних відмінностей.

Філософія мови і теорія дискурсу

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3, 4
Семестр	5, 6, 7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Філософія мови і теорія дискурсу» має на меті сформувати в студентів глибоке розуміння мови як екзистенційно-онтологічної проблеми в межах різних концептуальних підходів, основними ідеями філософії мови та теорії дискурсу, в тому числі й у сучасну постмодерну епоху.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія мови і теорія дискурсу» є: розкрити взаємозв'язок філософії та мови; зрозуміти особливості функціонування мови, її роль та значення в суспільстві, історії людства та в різних культурах; окреслити філософсько-антропологічний підхід до сутності мови, зв'язок мови зі життєвим світом людини; з'ясувати зв'язок між мовою, мисленням і буттям; визначити сутність дискурсу та його особливості на сучасному етапі розвитку суспільства та культури.

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: набуття навичок та вмінь ведення дискусії та діалогу; формування теоретичних засад світогляду, концептуальних принципів духовного розвитку особистості та інтегрального розуміння особливостей соціокультурного розвитку людства;

загальні: набуття навичок всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату; здатність самостійно опрацьовувати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність критично аналізувати сучасні соціокультурні проблеми на основі засвоєного філософського знання; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань;

спеціальні (фахові, предметні): здатність взаємодіяти з колективом на основі комунікативних навичок; здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; формування вмінь логічно формулювати, висловлювати та аргументовано відстоювати власну позицію; застосовувати форми й способи дискурсу для обґрунтування власного світобачення, в тому числі й професійного.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Мова як предмет філософського аналізу

Тема 1. Лінгвофілософський підхід до мови.

Тема 2. Гумбольдтіанство та неогумбольдтіанство.

Тема 3. Структуралізм та постструктуралізм у філософії мови.

Тема 4. Логіко-семантичний аналіз мови.

Тема 5. Розуміння мови в філософії постмодернізму.

Змістовий модуль 2: Теорія дискурсу

Тема 1. Сутність дискурсу та його значення в культурі сучасного суспільства.

Тема 2. Дискурс і влада в Мішеля Фуко.

Тема 3. Текстуальна аналітика Ролана Барта.

Тема 4. Лінгвопсихоаналіз Юлії Крістевої.

Тема 5. Теорія дискурсу Тьона ван Дейка.

Інформаційно-комунікаційні війни і медіаграмотність

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вивчення базових соціально-гуманітарних дисциплін (філософія, історія України, культурологія)
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Журналістики
Інформаційне забезпечення	Матеріали для вивчення дисципліни доступні на сайті https://mediadep.uzhnu.edu.ua/news/oficijno/tematyka-kursovyyh-robit-studentiv-iii-i-iv-kursiv-viddilennya-zhurnalistyky-speczialnosti-zhurnalistyka/2018-03-02-1141/ . https://www.youtube.com/watch?v=Y421nX3T4SY
Форма проведення занять	Лекційні, лабораторні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти такими основними компетентностями: 1. Виявлення й аналіз інформаційно-комунікаційних операцій та дезінформації суспільства за цільовими аудиторіями; 2. Віднаходження елементів соціально-комунікаційного агресії та впливу на аудиторію через ЗМК як складової гібридної війни. 3. Визначення методів пропаганди в інформаційно-комунікаційному протиборстві та різновидів інформаційно-психологічного впливу на чутливі зони в суспільстві; 4. Вироблення ефективних способів та прийомів загальної протидії інформаційно-комунікаційним операціям супротивника.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Студенти вивчають основні характеристики інформаційно-комунікаційної війни, цілі, методи і засоби її проведення. Одночасно формується вміння аналізувати плани інформаційно-комунікаційних операцій, засоби деформації комунікативного простору з метою маніпуляції аудиторією. Формуються навички розглядати когнітивні упередження як передумову обману й самообману, вміння аналізувати інформаційний вплив, його види та методи, інформаційно-психологічний вплив, акції інформаційного впливу, інформаційні операції, специфіку інженерії протестів, диверсифікацію громадської думки, дезінформацію, поширення чуток із погляду маніпуляції в системі масової комунікації. З цією метою тематика курсу зосереджена довкола таких основних навчальних блоків: концептуальні підвалини інформаційно-комунікаційних воєн; специфіка та засоби ведення сучасної інформаційно-комунікаційної війни; модули виявлення інформаційно-комунікаційної агресії та засоби протидії.

Маніпулятивні інформаційні технології

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вивчення базових соціально-гуманітарних дисциплін (філософії, історії України)
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Журналістики
Інформаційне забезпечення	Матеріали для вивчення дисципліни доступні на сайті https://dyskurs.info – спеціально розробленій лектором онлайн-платформі.
Форма проведення занять	Лекційні, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати основні поняття у сфері маніпулятивних інформаційних технологій, історію використання маніпулятивних технологій у світі; розпізнавати види й методи інформаційного впливу, специфіку й засади використання різних технологій у масовій комунікації. Дисципліна повинна сприяти підвищенню рівня медіаграмотності студентів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Студенти вивчають поняттєвий апарат маніпулятивних технологій; еволюцію феномена “маніпуляція”; традиції використання маніпулятивних технологій у східній і західній цивілізаціях; теоретичне осмислення проблеми маніпулювання свідомістю у світі; особливості використання різних аспектів організації комунікативного простору з маніпулятивною метою; когнітивні упередження як передумова обману й самообману; інформаційний вплив, його види та методи; інформаційно-психологічний вплив; акції інформаційного впливу; інформаційні операції; інформаційна війна, види інформаційних воєн, їх історія; пропаганда, її види й методи; протестна інженерія; диверсифікація громадської думки, дезінформація, поширення чуток із погляду маніпуляції в масовій комунікації.

Громадянська культура

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська, англійська
Передумови для вивчення дисципліни	Перелік дисциплін, які вивчаються раніше: «Історія України», «Правознавство», «Загальна психологія», «Соціологія», «Педагогіка», «Філософія».
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Підручники і посібники з громадянської та політичної культури, з основ громадянської освіти, основ демократії, з основ прав людини, національні та міжнародні нормативно-правові акти, навчальні фільми, зокрема з прав людини, документальні відеоматеріали та інші.
Форма проведення занять	Лекція, лекція-бесіда, колоквиум, семінар.
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета дисципліни – формування громадянської компетентності у здобувачів вищої освіти, що забезпечить їх активну громадянську позицію, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки. у суспільстві.

Завдання дисципліни:

- формування громадянської свідомості у здобувачів вищої освіти, орієнтованої на демократичні цінності, почуття приналежності до свого народу, спільних історичних, політичних і культурних цінностей української держави;
- формування поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, та рівності у суспільстві;
- формування толерантності, інклюзії та поваги до етнічного і культурного різноманіття, різних поглядів, релігій та звичаїв, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей;
- формування знань та вмінь щодо побудови соціальних партнерств у розв'язанні суспільних проблем;
- розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, інформаційної грамотності здобувачів вищої освіти, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.
- забезпечення цілеспрямованої підготовки здобувачів вищої освіти до функціонування у системі суспільних відносин мультикультурного світу, глобалізації, соціальної взаємодії та активної відповідальної громадянської участі в суспільній діяльності.

Формування цілісного громадянського світогляду здобувачів вищої освіти та набуття ними інтегративних знань:

- морально-етичних: усвідомлення особистістю суспільних цінностей, громадянських ідеалів, формування етичних норм поведінки, моральних якостей, громадянської відповідальності, громадянської самосвідомості;
- політико-правових: засвоєння знань про права, свободи людини та механізми їхньої реалізації, способи суспільно-політичної участі; розуміння громадянського обов'язку, політичних подій і суспільних процесів;
- економічних: формування знань про економіку в повсякденному житті родини, місцевої громади, українського суспільства та розвиток ключових економічних компетентностей громадянина;
- глобалізаційних: розуміння сучасних викликів глобалізації та цілей сталого розвитку, усвідомлення їхньої актуальності, розвиток особистої відповідальності за стан навколишнього природного та соціального середовища;
- інформаційних: розвиток здатностей шукати, обробляти, використовувати та перевіряти інформацію, вміння критичного аналізу різнобічної інформації та створення власних медіаповідомлень;
- інтеркультурних: оволодіння сукупністю здатностей, необхідних для життя у багатокультурному суспільстві на засадах толерантності, соціальної чутливості; виховання культури соціальних відносин та ефективної комунікації.

Навчальна дисципліна «Громадянська культура» спрямована на формування громадянської компетентності здобувачів вищої освіти, зокрема:

- соціально-комунікативної: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільних проблем;
- інформаційної: вміння критично мислити; навички пошуку, аналізу та оцінки інформації, критичної оцінки повідомлень у засобах масової інформації на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;
- соціального діалогу – вміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;
- відповідального соціального вибору й прийняття рішення – готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й виваженого вибору;
- громадянської участі: установка на відповідальну суспільну діяльність; навички участі в соціальних та політичних процесах.

Навчальна дисципліна спрямована на формування й розвиток таких умінь:

- критично мислити, визначити проблему та бачити шляхи її розв'язання;
- аналізувати різні джерела інформації та аргументувати власну думку;
- вести конструктивний діалог, співпрацювати з іншими, знаходити компроміс, поважати думку інших, проявляти толерантність, емпатію;
- реалізовувати свої громадянські права/обов'язки та захищати їх, допомагати іншим людям у захисті їхніх громадянських прав.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Основними (базовими) поняттями навчальної дисципліни є: людина, особа, громадянин, права людини, верховенство права, інклюзія, громадянське суспільство, громада, громадянська участь, демократія, держава, відповідальність.

Тематика навчальної дисципліни:

Тема 1. Людина, особа та особистість. Особистість та її ідентичність. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Особиста гідність. Самореалізація і розвиток. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція.

Тема 2. Права і свободи людини. Права і обов'язки громадянина. Людська гідність – основа природного права. Основоположні права і свободи людини. Взаємовідносини «людина – держава». Громадянські права та обов'язки.

Тема 3. Місце та роль людини і громадянина у соціокультурному просторі. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Соціальна (гендерна, етнічна, конфесійна та ін.) різноманітність. Роль спілкування в житті людини й суспільства.

Тема 4. Демократичне суспільство та його цінності. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Принципи виборчого права. Етапи виборчого процесу. Роль політичних партій в розвитку демократії. Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію.

Тема 5. Громада та громадянське суспільство. Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади. Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.

Тема 6. Громадянська участь. Громадянська участь. Роль громадянина у демократизації суспільства. Культура громадянськості. Активна громадянська позиція.

Тема 7. Комунікація, інформація і демократія. Роль інформації та медіа в сучасному світі. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини. Свобода слова. Маніпулятивний вплив засобів масової інформації. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа.

Тема 8. Взаємодія громадян і держави у досягненні суспільного добробуту. Економічні потреби та блага. Сталий розвиток. Державний бюджет, податки, напрямки видатків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Тема 9. Стереотипи, упередження та дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Консенсус і компроміс.

Тема 10. Інтеграція та глобалізація. Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на людину та суспільство. Витоки та процес європейської інтеграції. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. Виклики сучасного світу. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС.

Демократія: від теорії до практики

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	7, 8
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Дисципліни, які вивчаються раніше: Історія України, Правознавство, Соціологія, Політологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Підручники і посібники: «Демократія: від теорії до практики», «Демократія: від теорії до практики», «Путівник для викладачів», а також роздаткові матеріали для здобувачів вищої освіти.
Форма проведення занять	Інтерактивні методики проведення занять з теоретичним засвоєнням знань через рольові ігри, вправи, оцінки методів громадської участі, практичні з реалізації 10 кроків розробки, презентації та рефлексії щодо отриманого досвіду реалізації студентського проекту у вирішенні суспільно важливих проблем.
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета дисципліни – формування знань демократичного управління, про права людини, громадянське суспільство, участь громадян, гендерну рівність, права меншин, виборчі системи, інклюзію та доступність для осіб з інвалідністю, практики передового врядування, верховенство права, медіаграмотність, різноманітність, роль грошей у політиці, роль молоді та протидію корупції.

Навчальна дисципліна «Демократія: від теорії до практики» покликана зміцнити навички й знання, які є ключовими для обізнаного та демократичного громадянина на сучасному етапі, через формування демократичних компетентностей і цінностей.

Вміння і навички – критичне мислення, активне слухання, вибудова компромісів, ораторське мистецтво, групова робота і вирішення проблем.

Здобувачі вищої освіти зможуть здобути компетенції активної громадянської участі і практичного досвіду в процесі усвідомлення конкретної суспільної проблеми, зокрема регіонального чи локального рівня, через розробку та реалізацію колективного проекту для вирішення проблеми, що дозволяє забезпечити розвиток теоретичних знань, ставлень, умінь здобувачів вищої освіти, надаючи їм практичної спрямованості і формуючи переконання у власній спроможності справляти реальний, відчутний вплив на суспільні процеси.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Філософські засади демократичного врядування.

Тема 2. Принципи демократії.

Тема 3. Права людини. Міжнародні конвенції та пакти про права людини.

Тема 4. Конституціоналізм, ліберальна демократія та їх розвиток в Україні. Механізм демократії в Україні.

Тема 5. Характеристики громадянського суспільства. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи. Виклики, пов'язані з громадянським суспільством.

Тема 6. Громадянство і демократія. Типи громадян. Активні громадяни.

Тема 7. Підготовка до презентації студентських проектів. Презентації студентських проектів. Індивідуальна рефлексія щодо досвіду, отриманого в процесі роботи над проектом.

Фінансово-економічна грамотність

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3, 4
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Базові знання економіки
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фінансів і банківської справи
Інформаційне забезпечення	Електронний конспект лекцій, завдання для самостійної роботи студентів, тестові завдання до модульного контролю, робоча програма дисципліни, навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, семінари
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- закономірності функціонування національної економіки;
- роль фінансів в розвитку ринкових відносин;
- структуру ланок фінансової системи держави та основні взаємозв'язки між ними;
- засади бюджетного устрою й принципи побудови бюджетної системи;
- джерела формування доходів бюджету та напрями фінансування видатків;
- економічну природу податків, їх склад та класифікацію;
- порядок нарахування та сплати податків і зборів до бюджету;
- місце та роль банків у забезпеченні стабільності національної грошової одиниці;
- сутність, види та операції комерційних банків;
- економічну природу страхування, його функції, форми та види;
- склад та структуру фінансових ресурсів підприємства;
- правила управління особистими фінансами;
- зміст фінансової безпеки на національному та індивідуальному рівнях
- види фінансових ризиків та шахрайських дій із грошовими коштами;

уміти:

- аналізувати основні фактори, що впливають на стан економіки;
- об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві;
- застосовувати знання з фінансової науки в практичній діяльності;
- вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах бюджетної системи;
- формувати та обґрунтовувати власну думку про стан бюджетної системи;
- оперувати спеціальними знаннями щодо системи оподаткування;
- приймати самостійні рішення у сфері організації банківських операцій;
- використовувати набуті теоретичні знання при страхуванні від різних ризиків;
- визначати потреби у фінансових ресурсах, виявляти та аналізувати можливі джерела їх надходження;
- складати індивідуальний фінансовий план, підбирати фінансові інструменти для задоволення особистих потреб у коштах;
- виявляти загрози і небезпеки фінансової діяльності;
- уникати шахрайства при здійсненні фінансової діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на опанування таких компетентностей:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
4. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем, їх структури та проблематики розвитку

5. Здатність до системного розуміння взаємозв'язків, взаємовпливу та взаємообумовленості процесів і показників фінансового стану суб'єктів господарювання та організацій, що функціонують на ринку.
6. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища, в тому числі з урахуванням впливу на них процесів у світовому фінансовому середовищі та в національній фінансовій системі.
7. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська та парабанківська системи, страхування).
8. Здатність до системного розуміння взаємозв'язків, взаємовпливу та взаємообумовленості процесів і показників фінансового стану суб'єктів господарювання та організацій, що функціонують у сучасних умовах на ринку.
9. Здатність генерувати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Національна економіка як господарська система країни.

Економічні системи та їх типи. Основні показники функціонування національної економіки. Зайнятість, безробіття та інфляція. Економічна система України.

Тема 2. Фінансова система та фінансові послуги.

Сутність та функції фінансів. Структура фінансової системи країни. Види фінансових послуг. Роль ринку фінансових послуг у розвитку національної економіки.

Тема 3. Бюджетно-податкова політика держави.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи. Теоретичні основи оподаткування. Сутність та організація податкової системи. Характеристика видів податків та зборів.

Тема 4. Економічні основи банківської справи.

Сутність, види та функції банків у економіці держави. Операції сучасного банку: характеристика та принципи їх проведення. Національний банк України: статус, завдання та основні напрями діяльності.

Тема 5. Теоретичні засади страхування.

Економічна природа страхування та його роль у ринковій економіці. Сутність та структура страхового ринку. Необхідність і форми страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами. Страхові послуги та особливості їх реалізації.

Тема 6. Основи підприємницької діяльності.

Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. Види підприємницької діяльності та їх характеристика. Джерела фінансування підприємницької діяльності. Особливості малого бізнесу і його роль в економіці держави.

Тема 7. Формування і планування особистих фінансів.

Сутність та необхідність особистих фінансів у фінансовій системі держави. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин. Формування доходів домогосподарств. Видатки домогосподарств та напрями їх здійснення. Формування та використання заощаджень громадян.

Тема 8. Фінансова безпека та фінансове шахрайство.

Фінансово-економічна безпека держави. Фінансова безпека підприємства: суть та передумови формування. Забезпечення фінансової безпеки домогосподарств. Форми та види фінансового шахрайства. Способи уникнення фінансового шахрайства.

Фінансові основи підприємництва

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Базові знання з економіки, фінансової грамотності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фінансів та банківської справи
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали з дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Знати: сутність підприємництва, його функції, значення, принципи; форми і види підприємницької діяльності та їх характеристику; основні кроки підготовки до започаткування власної справи; джерела формування підприємницького капіталу; основні організаційно-правові форми господарювання суб'єктів підприємництва та їх характеристику; порядок їх створення, управління, обсяг прав та відповідальності; основи грошових розрахунків; основи організації фінансової роботи; методологію розробки бізнес-плану; систему оподаткування та кредитування підприємницької діяльності; процедури припинення підприємницької діяльності.

Вміти: складати установчі документи для реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності; визначати величину капіталу, необхідного для початку підприємницької діяльності; формувати оптимальну структуру капіталу; проводити грошові розрахунки; розраховувати доходи та витрати підприємницької діяльності; складати бізнес-план, розраховувати та сплачувати податкові та інші обов'язкові платежі тощо.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

1. Економічна природа підприємництва

Підприємницька діяльність, її суть і функції. Принципи та передумови здійснення підприємницької діяльності. Роль і значення підприємництва у ринковій економіці

2. Функції та правовий статус підприємця

Підприємець як ключова фігура ринкової економіки. Функції підприємця. Керівництво і лідерство як соціальні феномени. Культура спілкування в діяльності бізнесмена. Етика і соціальна відповідальність в бізнесі.

3. Суб'єкти підприємницької діяльності

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. Засновницькі документи та їх підготовка. Порядок державної реєстрації.

4. Організація грошових розрахунків

Сутність і форми здійснення грошових розрахунків. Порядок відкриття банківських рахунків та їх види. Характеристика форм безготівкових розрахунків

5. Організація фінансів суб'єкта підприємництва

Зміст та завдання фінансової роботи. Характеристика і склад грошових надходжень. Витрати на виробництво і реалізацію продукції та їх планування

6. Основи бізнес-планування

Роль і завдання бізнес-планування. Методика складання бізнес-плану. Структура бізнес-плану.

7. Оподаткування підприємницької діяльності

Види прямих податків, їх переваги та недоліки. Види непрямих податків, їх переваги та недоліки. Внески до державних цільових фондів. Спрощена система оподаткування

8. Кредитування підприємницької діяльності

Сутність та форми кредиту. Класифікація банківських кредитів. Принципи і умови кредитування. Кредитний договір. Порядок погашення позики та нарахування відсотків.

9. Завершення підприємницької діяльності

Процедура припинення підприємницької діяльності фізичної особи

Управління кар'єрою та соціальні комунікації

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	5, 6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська, англійська
Передумови для вивчення дисципліни	Базові знання з дисциплін «Соціологія», «Основи психології», «Менеджмент»
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фінансів і банківської справи
Інформаційне забезпечення	Методичні рекомендації для вивчення дисципліни (від автора (лектора) курсу), інформаційні джерела (навчальні посібники, підручники, наукові статті і публікації), інші інформаційні ресурси (вітчизняні і зарубіжні інформаційні портали)
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Дисципліна «Управління кар'єрою та соціальні комунікації» має на меті надати майбутнім фахівцям систематизованих компетентностей щодо формування системи теоретичних і практичних знань у галузі планування і управління власною кар'єрою, професійним розвитком і просуванням; оволодіння інструментами, які допомагають виявити особливості індивідуальної та групової поведінки, способи визначення компетенцій, необхідних для власного професійного розвитку, що дозволить підвищити ефективність професійної діяльності, розвинути вміння розставляти пріоритети відповідно до життєвим цінностям і розуміти значення мотиваційних важелів; застосування таких кар'єрних інструментів як кар'єрна траєкторія спеціаліста (КТС), розробки і впровадження індивідуального професійного плану (ІПП), набуття практичних навичок соціальної комунікації (пошук вакансій, написання резюме, спілкування із роботодавцем, проходження співбесіди, написання мотиваційного і супровідного листа, формування і підтримка професійного нетворкінгу тощо).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Сутнісна характеристика управління кар'єрою./ Topic 1. Essential characteristics of career and career management.
- Тема 2. Сучасні теорії управління кар'єрою персоналу./ Topic 2. Modern theories of personnel career development.
- Тема 3. Концептуальні підходи до управління кар'єрою./ Topic 3. Conceptual approaches to career management.
- Тема 4. Кар'єрне планування і планування кар'єрного просування. / Topic 4. Career planning and career development.
- Тема 5. Аспекти організаційної поведінки і соціальні комунікації./ Topic 5. Aspects of organizational behavior and social communication
- Тема 6. Зарубіжний досвід управління кар'єрою./ Topic 6. Foreign career management experience.
- Тема 7. Сучасний стан управління кар'єрою персоналу на вітчизняних організаціях./ Topic 7. The current state of personnel career management in domestic organizations.
- Тема 8. Мотивація кар'єрного просування і професійного розвитку./ Topic 8. Motivation for career advancement and professional development.
- Тема 9. Поведінкові теорії і лідерство як інструмент досягнення професійних цілей. / Topic 9. Behavioral theories and leadership as a tool to achieve professional goals

Академічна доброчесність

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3, 4
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Системного аналізу і теорії оптимізації
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, інтернет-джерела, навчально-методичні посібники
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- знати основні положення чинних нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності;
- знати основні принципи сучасної освітньої й наукової діяльності;
- знати основні поняття і фундаментальні цінності академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру та якість освіти;
- знати порядок здійснення освітнього та наукового процесів в університеті;
- знати прояви академічної недоброчесності;
- вміти здійснювати інформаційний пошук джерел для навчання та наукової діяльності;
- знати систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету;
- знати заходи щодо запобігання академічному плагіату.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Освітній та науковий процес в закладах вищої освіти. Наукова комунікація.

Сутність та цінності академічної доброчесності.

Академічна доброчесність в університеті. Нормативні документи.

Запровадження і дотримання етичних принципів та правил академічної доброчесності в процесі навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Відкритий доступ як засіб сприяння академічній доброчесності.

Академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування.

Текстові запозичення, оформлення посилань і цитувань в освітніх та наукових роботах.

Системи для перевірки текстів на ознаки плагіату.

Охорона праці та безпека життєдіяльності

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	3, 5, 6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кібернетики і прикладної математики
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичний посібник)
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

знати:

- сучасні проблеми, головні завдання безпеки життєдіяльності та організаційно-правові заходи її гарантування;
- головні небезпечні та шкідливі чинники виробничого, побутового та позавиробничого середовищ
- параметри навколишнього природного середовища, які визначають безпечні умови життєдіяльності людини;
- сучасні підходи до аналізу ризиків професійної діяльності, загроз і небезпек на робочих місцях та об'єктах суб'єктів господарювання;
- основи функціонування організму людини як цілісної системи в сучасних умовах навколишнього середовища;

вміти:

- оцінити на основі ризик-орієнтованого підходу рівень небезпечності середовища перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства та забезпечити підготовку адекватних заходів щодо його зниження;
- обґрунтувати та застосувати заходи щодо збереження як особистого життя та здоров'я, так і співпрацівників в умовах загрози та виникнення небезпечних і надзвичайних ситуацій;
- визначити коло своїх обов'язків з питань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації, забезпечивши раціональний розподіл обов'язків і повноважень з вирішення питань безпеки та гігієни праці на робочому місці та постійний контроль за їхнім виконанням;
- забезпечити проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій у разі надзвичайних ситуацій;
- надати необхідну домедичну допомогу в разі виникнення невідкладного стану людини.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Теоретичні основи безпечної життєдіяльності.

Тема 2. Основи техногенної безпеки.

Тема 3. Природне середовище та його вплив на життєдіяльність людини.

Тема 4. Організаційно-правові засади безпеки праці та охорони здоров'я працівників під час професійної діяльності.

Тема 5. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Тема 6. Психофізіологічна надійність людини в сучасних умовах.

Тема 7. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані.

Економіка

(для неекономічних спеціальностей)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	3, 5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Економічної теорії
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичний посібник)
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

знати:

- категоріальний апарат економічної теорії,
- проблеми та принципи діяльності економіки сьогодення з урахуванням еволюційного чинника та специфіки економіки сучасної України;

вміти:

- визначити сутність змішаної ринкової економіки;
- визначити механізми, що забезпечують реалізацію економічних законів;
- пояснити, чому сучасна ринкова економіка найбільш ефективна порівняно з іншими моделями економіки;
- пояснити головні умови зростання економіки та чинники, що породжують її нестабільність;
- обчислювати ефективність виробництва, витрати та прибуток.
- визначати роль держави та закордону в системі колообігу товарів і доходів;
- розраховувати показники системи національних рахунків;
- пояснювати механізм формування рівноваги на макроринку;
- визначати специфіку функціонування ринку грошей;
- пояснювати зміст економічного зростання та циклічних коливань в економіці;
- розраховувати витрати виробництва та прибуток у різних економічних моделях;
- аналізувати поведінку та рівновагу споживача.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Економіка: предмет, функції і методи.
- Тема 2. Економічні потреби та інтереси суспільства.
- Тема 3. Економічні системи суспільства. Відносини власності.
- Тема 4. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція.
- Тема 5. Теорія грошей.
- Тема 6. Ринкове господарство: його структура та інфраструктура.
- Тема 7. Механізм саморегулювання ринку: попит, пропозиція, ціна.
- Тема 8. Підприємство в умовах ринкового господарювання. Обороти капіталу.
- Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі.
- Тема 10. Відтворення трудових ресурсів, зайнятість та соціальна захищеність населення.
- Тема 11. Національна економіка та її показники.
- Тема 12. Економічне відтворення та економічне зростання. Циклічні коливання в економіці.
- Тема 13. Державне регулювання ринкової економіки.
- Тема 14. Фінансова система. Державний бюджет. Податки.
- Тема 15. Кредитно-банківська система.
- Тема 16. Проблеми ринкової трансформації економіки сучасної України.

Правознавство

(для неправничих спеціальностей)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	4, 5, 6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Теорії та історії держави і права
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичний посібник
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Знання основних понять та категорій правової науки;

Здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціальнозначущі процеси та приймати обґрунтовані рішення;

Уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різноманітних джерел; здатність використовувати інформаційно-комунікативні технології;

Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації;

Здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону;

Уміння діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури;

Розуміння необхідності поваги до честі та гідності особи, захисту прав і свобод людини і громадянина.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Основні характеристики держави.

Основні характеристики права.

Основи конституційного законодавства України.

Судова система та правоохоронні органи України.

Правозахисна діяльність. Цивільне законодавство.

Житлове законодавство. Сімейне законодавство.

Трудове законодавство. Законодавство про соціальний захист.

Господарське та фінансове законодавство.

Екологічне і земельне законодавство.

Основи адміністративного права.

Основи кримінального права.

Соціологія

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	3, 5
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Соціологі та соціальної роботи
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичний посібник
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

знати:

- основні поняття та категорії соціології;
- структуру та функції соціології в сучасній науці та практиці;
- основні закономірності та механізми соціалізації людини;
- особливості вивчення галузевих соціологій;
- основні поняття і категорії соціології політики та інших галузевих соціологій;
- основні тенденції соціологічного вивчення соціальних проблем культури та релігії;
- методологію та базові методи практичної роботи соціолога;
- сучасні суспільні проблеми в Україні, методи їх дослідження та вирішення.

вміти:

- аналізувати навчальну, методичну та додаткову літературу;
- виявляти соціальні проблеми людини, окремих груп та підходи до їх вирішення;
- аналізувати основні складові соціального статусу людини та основні шляхи її соціалізації;
- дати визначення основним поняттям та категоріям соціології.
- використовувати соціологічні методи при постановці та вирішенні

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Місце та роль соціології в суспільстві та системі суспільствознавства.

Соціологія як наука.

Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи та США.

Історія становлення та розвитку соціологічної думки в Україні.

Спеціальні та галузеві соціологічні теорії.

Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.

Особистість у системі соціальних зв'язків.

Соціологія культури. Економічна соціологія. Соціологія політики. Соціологія молоді.

Технологія проведення соціологічних досліджень.

Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Політологія

(крім спеціальностей, для яких дисципліна є нормативною)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2, 3
Семестр	3, 4, 5, 6
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичний посібник
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

знати:

- окремі розділи політології (політична філософія, політична соціологія, порівняльна політологія, теорія міжнародної політики, політична історія, прикладна політологія, теоретична політологія, геополітика);
- методи політологічного аналізу, інформування і прогнозу відносно поточних політичних ситуацій;
- сутність влади як суспільного явища, суб'єкта й об'єкта політичної влади.

вміти:

- використовувати базові політичні цінності та норми політичної поведінки для формування активної громадянської позиції;
- здійснювати політичну комунікаційну діяльність;
- розпізнавати різні види владних відносин, специфіку політичної влади, її сутність, структуру, характерні ознаки, типи і функції;
- орієнтуватись у проблемах поділу влади, формах державного устрою і формах державного правління;
- розпізнавати прояви прямої і представницької демократії, сприяти їх утворенню в сучасному українському суспільстві;
- давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позицій загальнонаціональних інтересів;
- орієнтуватись в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, мати уявлення про місце і статус України в сучасному світі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Генезис і розвиток світової політичної думки.
Політико-правові вчення в історії політичної думки України.
Основні напрямки сучасної зарубіжної політології.
Політична влада і політична система суспільства.
Політичні партії в політичній системі.
Політична свідомість і політична культура.
Політичний процес.

Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти

Науковий підхід до навчання та пізнання

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський), другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	2 (б), 1 (м)
Семестр	3 (б), 1 (м)
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фармацевтичних дисциплін
Інформаційне забезпечення	Дисципліна забезпечена навчальними матеріалами на сайті електронного навчання УжНУ. Базовий підручник – Барбара Оклі. Навчитися вчитися: як запустити свій мозок на повну. К.: Наш формат, 2019. – 272 с.
Форма проведення занять	Лекції та практичні заняття, при потребі – дистанційні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Дисципліна спрямована на розвиток здатності самостійно навчатись, використовуючи при цьому сучасні та доказові методи, а також знання про особливості роботи людського мозку. Також дисципліна знайомить з базовими принципами організації наукових досліджень – науковим методом.

Очікувані результати навчання:

- Здатність пояснювати особливості роботи людського мозку, пов'язані з процесом навчання.
- Здатність ідентифікувати випадки прокрастинації та вживати ефективних заходів щодо їх подолання.
- Володіння прийомами для покращення засвоювання нового матеріалу.
- Здатність ідентифікувати знання з епістемологічної позиції та відрізнити його від необґрунтованої віри, некоректних тверджень, випадкової успішної здогадки тощо.
- Здатність скептично відноситись до наявних тверджень та аргументувати проти скептичних зауважень.
- Шляхом вирішення ситуаційних завдань демонструвати знання методології наукових досліджень і наукового методу в цілому.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Дисципліна складається з двох модулів, перший з яких повністю базується на відомому навчальному онлайн-курсі викладачки з Каліфорнійського університету Сан-Дієго Барбара Оклі та науковця-нейробіолога Террі Сейновскі з Інституту біологічних досліджень Солка – «Learning how to learn» (Навчитися як вчитися). Другий модуль знайомить з філософськими поглядами на проблематику наукового пізнання та описує сучасну картину наукового методу – міждисциплінарної сукупності принципів, за якими проводяться наукові дослідження.

Перелік тем:

Фізіологічні основи навчання.

Розуміння складних речей.

Прокрастинація та пам'ять.

Розкрити свій потенціал.

Основи епістемології.

Філософія науки.

Науковий метод.

Дизайн наукових досліджень за участю людей як об'єктів дослідження (тема читається за потреби).

Практичний курс чеської мови

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський), другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	2(б), 1(м)
Семестр	4(б), 2(м)
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Чеська мова, українська мова
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Словацької філології
Інформаційне забезпечення	Підручник, навчальний посібник, методичні рекомендації
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Когнітивні компетентності включають: Знання і розуміння загальних відомостей про Чехію, її історію, культуру, традиції та сучасні геополітичні умови, місце чеської мови серед інших слов'янських мов, специфіку її фонетичної, граматичної та лексичної системи. Засвоєння сучасної чеської графіки, опанування вимови, граматики чеської мови, збагачення словникового запасу. Читання, переклад та переказ чеських текстів. Складання речення та діалогів чеською мовою, ведення бесіди чеською мовою на задану тему. До практичних вмінь та навичок входить: володіти усним та писемним чеським мовленням, перекладати тексти із чеської українською мовою та навпаки, вміти ілюструвати теоретичний матеріал прикладами сучасної чеської мови.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Загальні відомості про словацьку мову та Чехію. Алфавіт. Голосні звуки. Засвоєння необхідних виразів: привітання, прощання, подяка та ін. Типи відмінювання іменників. Дієслівні основи. Дієслова теперішнього часу. Особові та присвійні займенники. Дієслова минулого часу. Числівники. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Синтаксичний зв'язок кількісних числівників з іменниками. Прислівники. Ступені порівняння прикметників та прислівників. Особливості синтаксису сучасної чеської мови. Майбутній час дієслів. Умовний спосіб дієслів. Порядок слів при використанні умовного способу. Наказовий спосіб дієслів. Підрядні речення мети. Прийменники з просторовим відношенням. Пасивні дієприкметники минулого часу. Пасивний стан. Підрядне допустове речення. Закон ритмічного скорочення. Частки. Вигуки. Дієслівне керування. Іменники Pluralia Tantum. Віддієслівні іменники. Підрядне речення місця. Сполучники. Пряма мова. Уживання інфінітива.

Практичний курс словацької мови

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський), другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	2(б), 1(м)
Семестр	4(б), 2(м)
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Словацька мова, українська мова
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Словацької філології
Інформаційне забезпечення	Підручник, навчальний посібник, методичні рекомендації
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Когнітивні компетентності включають: Знання і розуміння загальних відомостей про Словаччину, її історію, культуру, традиції та сучасні геополітичні умови, місце словацької мови серед інших слов'янських мов, специфіку її фонетичної, граматичної та лексичної системи. Засвоєння сучасної словацької графіки, опанування словацької вимови, граматики словацької мови, збагачення словникового запасу. Читання, переклад та переказ словацьких текстів. Складання речення та діалогів словацькою мовою, ведення бесіди словацькою мовою на задану тему. До практичних вмінь та навичок входить: Володіти відомостями про Словаччину, її історію, культуру та традиції, сучасні лінгвокраїнознавчі реалії, знати специфіку словацької мови на фоні інших слов'янських мов, вміти лінгвістично обґрунтувати особливості фонетичної, граматичної та лексичної будови, володіти усним та писемним словацьким мовленням, перекладати тексти із словацької українською мовою та навпаки, вміти ілюструвати теоретичний матеріал прикладами сучасної словацької мови.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Загальні відомості про словацьку мову та Словаччину. Алфавіт. Голосні звуки. Засвоєння необхідних виразів: привітання, прощання, подяка та ін. Типи відмінювання іменників. Дієслівні основи. Дієслова теперішнього часу. Особові та присвійні займенники. Дієслова минулого часу. Числівники. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Синтаксичний зв'язок кількісних числівників з іменниками. Прислівники. Ступені порівняння прикметників та прислівників. Особливості синтаксису сучасної словацької мови. Майбутній час дієслів. Умовний спосіб дієслів. Порядок слів при використанні умовного способу. Наказовий спосіб дієслів. Підрядні речення мети. Прийменники з просторовим відношенням. Пасивні дієприкметники минулого часу. Пасивний стан. Підрядне допустове речення. Закон ритмічного скорочення. Частки. Вибуки. Дієслівне керування. Іменники Pluralia Tantum. Віддієслівні іменники. Підрядне речення місця. Сполучники. Пряма мова. Уживання інфінітива.

Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти

Фінансові технології та інновації

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	2
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Інформаційні системи та інформаційні технології
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фінансів і банківської справи
Інформаційне забезпечення	Електронний конспект лекцій, робоча програма дисципліни, методичні матеріали з навчальної дисципліни
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- передумови формування та еволюцію інноваційних фінансових послуг,
- основні канали розповсюдження фінансових електронних послуг,
- переваги для компаній та споживачів новітніх фінансових продуктів,
- ризики пов'язані з використанням фінансових електронних послуг та заходи безпеки, що їх нівелюють;

вміти:

- користуватися технічним і програмним забезпеченням фінансових систем,
- класифікувати фінансові електронні послуги,
- обирати найбільш оптимальний канал доставки фінансових електронних послуг.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Розвиток ринку фінансових послуг в умовах цифровізації
FinTech-індустрія: напрями діяльності (Управління особистими фінансами, платежі, кредитування P2P (peer-to-peer) – стартапи у сфері кредитування,
Інвестиційні платформи,
Колективне фінансування (краудфандінг), грошові перекази,
InsureTech – стартап у сфері страхових технологій, небанки (онлайн-банки), криптовалюта, блокчейн)
Інноваційні технології в платіжних системах
Трансформація страхової діяльності під впливом інновацій.
Фінансові технології у сфері банківських послуг.
Інноваційні зрушення в залученні капіталу та інвестиційному менеджменті.

Соціальна відповідальність та корпоративна культура

Рівень вищої освіти	Доугий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1, 2
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Базується на загальних компетентностях випускників ОС «Бакалавр»
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Фінансів та банківської справи
Інформаційне забезпечення	Електронний конспект лекцій, робоча програма дисципліни, методичні матеріали з навчальної дисципліни, список інформаційних джерел для вивчення дисципліни, перелік індивідуальних завдань, перелік питань для підготовки до Заліку, завдання для самостійної роботи студентів.
Форма проведення занять	Лекції, семінарські/практичні заняття, самостійна робота, консультації
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Вивчення дисципліни забезпечує формування наступних компетентностей:

- здатність використовувати сучасні теоретичні положення про соціальну відповідальність бізнесу, чинники і умови, що забезпечують ефективне управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва;
- здатність розробляти систему моніторингу ефективності діяльності підприємства (організації, установи) у сфері соціальної відповідальності та оцінювати результативність програм соціальної відповідальності;
- здатність ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін з позицій концепції соціальної відповідальності; узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм соціальної відповідальності;
- здатність розробляти та реалізувати стратегію соціальної відповідальності на підприємстві; використовувати сучасні методи та інструменти соціальної звітності;
- здатність мотивувати колектив та рухатися до спільної мети на основі володіння принципами, методами та інструментарієм соціальної відповідальності та корпоративної культури;
- здатність спілкуватися та співпрацювати з представниками усіх стейкхолдерів ринкових відносин;
- здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у різних сферах діяльності на основі впровадження концепцій соціальної відповідальності та корпоративної культури.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності

Історія розвитку соціальної відповідальності. Основні економічні агенти соціальної відповідальності і їхня взаємодія. Сутність та параметри розвитку соціальної відповідальності людини. Соціальна відповідальність держави, суспільства й бізнесу. Соціальна держава та її функції.

Тема 2. Засади формування і розвитку соціальної відповідальності бізнесу

Поняття соціальної відповідальності бізнесу: сутність, значення та складові елементи. Передумови становлення і розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість. Переваги соціально відповідального підходу для бізнесу. Соціальне підприємництво.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю

Соціальна відповідальність в системі управління підприємством. Історія становлення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Сутність концепції корпоративної соціальної відповідальності. Організація діяльності з соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності

Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу. Забезпечення достойної праці у системі КСВ. Практика трудових відносин крізь призму концепцій корпоративної соціальної відповідальності: вітчизняний і зарубіжний досвід. Соціальний діалог. Питання професійної етики.

Тема 5. Формування відносин бізнесу з контрагентами ринку на засадах соціальної відповідальності

Соціально відповідальна поведінка організації у взаємодії з контрагентами ринку. Складові зовнішньої відповідальності бізнесу. Соціально відповідальний маркетинг. Відповідальне управління ланцюгом постачання. Відповідальність компаній щодо партнерів по бізнесу. Діалог зі стейкхолдерами як основний напрямок соціальної відповідальності бізнесу

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності

Сутність екологічної відповідальності бізнесу. Еволюція концепцій екологічної відповідальності. Елементи екологічної відповідальності бізнесу. Досвід реалізації принципів екологічної відповідальності. Міжнародні документи щодо охорони навколишнього середовища та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000). Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Шляхи посилення екологічної відповідальності.

Тема 7. Соціальна звітність у корпоративній інформаційній політиці.

Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI - Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Процес підготовки нефінансового звіту. Особливості соціальної звітності компаній в Україні.

Тема 8. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємств

Фактори ефективності функціонування інструментів корпоративної соціальної відповідальності в управлінні організацією. Методи оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. Аналіз і оцінка соціальної відповідальності організації за допомогою соціального аудиту.

Толерантність як складова професійної діяльності

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1, 2
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Перелік дисциплін, які вивчаються раніше: «Громадянська культура», «Правознавство», «Політологія», «Загальна психологія», «Соціологія», «Педагогіка», «Філософія».
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Підручники і посібники з основ толерантності та недискримінації, основ проактивної толерантності, з основ прав людини, національні та міжнародні нормативно-правові акти, навчальні фільми, зокрема з прав людини, документальні відеоматеріали та інші.
Форма проведення занять	Лекція, лекція-бесіда, колоквиум, семінар.
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета дисципліни – навчання здобувачів вищої освіти основам толерантного спілкування і повсякденної міжособистісної взаємодії та формування вмінь і навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти, знань про толерантність як явище суспільного розвитку;
- формування знань про особистісні механізми толерантної поведінки;
- формування поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, та рівності у суспільстві;
- формування толерантності, інклюзії та поваги до етнічного і культурного різноманіття, різних поглядів, релігій та звичаїв, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей;
- розвиток гнучкості й адаптивності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.
- забезпечення цілеспрямованої підготовки здобувачів вищої освіти до функціонування у системі суспільних відносин мультикультурного світу.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей здобувачів вищої освіти:

- соціально-комунікативної: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільних проблем;
- інформаційної: вміння критично мислити; навички пошуку, аналізу та оцінки інформації, критичної оцінки повідомлень у засобах масової інформації на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;
- соціального діалогу – вміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;
- відповідального соціального вибору й прийняття рішення – готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й вираженого вибору;
- здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання.

Навчальна дисципліна спрямована на формування й розвиток таких умінь:

- критично мислити, визначати проблему та бачити шляхи її розв'язання;
- аналізувати різні джерела інформації та аргументувати власну думку;
- вести конструктивний діалог, співпрацювати з іншими, знаходити компроміс, поважати думку інших, проявляти толерантність, емпатію;
- реалізовувати свої громадянські права/обов'язки та захищати їх, допомагати іншим людям у захисті їхніх прав.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Генеза поглядів про «толерантність». Становлення класичних концепцій толерантності.

Світові процеси, які актуалізують проблему толерантності. Етимологія і семантика поняття «толерантність». Предмет та завдання дисципліни. Толерантність на рівні суспільства. Античність – політеїзм, громадянська позиція. Середньовіччя – гуманізм, епоха Відродження – інструментальна толерантність. Перехід від релігійної терпимості до світської толерантності. Загострення проблем толерантності. Толерантність як свобода совісті у поглядах реформаторів та гуманістів. Морально-правова площина толерантності в епоху Просвітництва.

Тема 2. Особливості та напрямки сучасного дискурсу толерантності.

XIX-XX ст.: нові уявлення про толерантність. Джеймс, Ясперс – аксіологічні основи толерантності. Дж. Роулз, моральне визначення толерантності. Конфліктологічний підхід у вивченні толерантності. Толерантність в онтолого-історичному ракурсі. Толерантність як інтенція загальнолюдських інтересів та потреб. Екзистенційно-гуманістичне трактування толерантності. Вітакультурний метапідхід.

Тема 3. Соціально-філософські основи толерантності.

Поняття толерантності і її соціальне значення. Толерантність і онтологічна безпека, соціокультурна автентичність, духовна автономія. Толерантність і соціальні відносини, соціальний капітал. Типи толерантності. Толерантність як чинник економічної ефективності. Толерантність і спілкування. Комунікативна толерантність. Толерантність як норма і принцип взаємин у соціумі. Декларація принципів толерантності.

Тема 4. Толерантність як риса світоглядної позиції.

Світогляд і світоглядна позиція. Гуманістичні традиції і духовна культура людства. Толерантність і рівні світоглядної позиції. Світоглядна толерантність як цінність-у-собі. Раціоналізація феномена толерантності. Догматизм як джерело інтолерантності. К. Леві-Строс і принцип «Я є Інший» та «Інший є Я». Регулятивний рівень світоглядної позиції і вольові регуляції поведінки. Толерантність як відкритість до діалогу. Етика дискурсу Ю. Габермаса. Соціальна цінність толерантності як соціальної позиції.

Тема 5. Моральна цінність толерантності та проблема її меж.

Мораль. Фундаментальні категорії моралі. Моральний вимір толерантності. Моральні аспекти глобальних проблем сьогодення. Етика переконання, етика відповідальності. Толерантність як чеснота та моральний ідеал у концепції Пітера П. Ніколсона. Моральна потреба. Суб'єкти та об'єкти толерування. Предмет толерування. Умови толерування. Результат толерування. Поле толерантності. Міра толерантності. Проблема меж толерантності.

Тема 6. Психологічні передумови та виклики толерантності.

Функції толерантності. Види толерантності: можливість типологічного і класифікаційного підходів. Межі толерантності. Толерантність як ставлення. Механізми виникнення толерантності. Сутність та механізм оцінки у формуванні толерантності. Етапи розвитку толерантності. Фактори розвитку, формування і становлення толерантності. Установка і толерантність.

Тема 7. Толерантність як інтегральна особистісна характеристика та складова професійної діяльності.

Толерантність – індивідуальна характеристика індивіда. Психологічна структура толерантності. Толерантність як психологічна стійкість, як система позитивних установок та особистісних цінностей. Показники толерантності. Рівні прояву толерантності.

Тема 8. Міжнародне і національне право у сфері забезпечення толерантності.

Акти Організації Об'єднаних Націй. Акти Ради Європи у сфері толерантності і протидії насильницькому екстремізму. Прецедентна практика Європейського суду з прав людини у сфері толерантності. Європейська Рада Толерантності і Примирення. Нормативно-правові акти, що регулюють питання толерантності в Україні.

Філософія та методологія наукового пізнання

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1, 2
Семестр	2, 3
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Філософії
Інформаційне забезпечення	
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Курс «Філософія та методологія наукового пізнання» має на меті на глибокому рівні з'ясувати природу пізнання, пізнавальний процес, його можливості, співвідношення знання та об'єктивної реальності, умови адекватності, істинності такого співвідношення. Курс також сприятиме усвідомленому, глибокому засвоєнню проблем теорії, логіки та методології наукового дослідження, формуванню як загальної, так і логічної культури особистості. У процесі вивчення курсу важливо не тільки засвоїти основні теоретичні положення, а й навчитися застосовувати основні закономірності, методи та форми наукового пізнання на практиці, в тому числі й у професійній науковій діяльності.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації; аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї;

загальні: набуття навичок всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату; здатність самостійно опрацювати першоджерельну літературу на високому теоретичному рівні; відкритість до діалогу; здатність критично аналізувати сучасні соціокультурні проблеми на основі засвоєного філософського знання; здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді; здатність вирішувати теоретичні та практичні проблеми на основі отриманих філософських знань;

спеціальні (фахові, предметні): мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти компетентно застосовувати їх у своїй професійній діяльності; здатність до комплексного аналізу та прийняття виважених рішень; вміння користуватися критеріями істини в професійній діяльності; вміння враховувати культурні, соціальні та естетичні особливості особистості в професійній діяльності; вміння застосування методи наукового пізнання в процесі дослідницької діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Змістовий модуль 1: Філософські основи наукового пізнання

Тема 1. Світоглядні, ціннісні та методологічні основи науки.

Тема 2. Класична, неklasична та постнеklasична наука.

Тема 3. Пізнання як предмет філософського аналізу.

Тема 4. Структура та етапи процесу пізнання.

Тема 5. Формування наукової картини світу.

Змістовий модуль 2: Методологія наукового пізнання

Тема 1. Поняття та види методів наукового пізнання.

Тема 2. Форми наукового пізнання: факт, гіпотеза, теорія, закон, концепція.

Тема 3. Філософські методи пізнання.

Тема 4. Загальнологічні методи наукового пізнання.

Тема 5. Емпіричні та теоретичні методи наукового пізнання.

Tolerance as a component of professional activity

Level of higher education	The second (master's) level
Course (year) of study	The first year of study
Semester	First, second semester
Course credit	3
Language of teaching	English
Prerequisites for studying discipline	List of disciplines studied earlier: "Civic Culture", "Jurisprudence", "Political Science", "General Psychology", "Sociology", "Pedagogy", "Philosophy".
The department that provides teaching discipline	Department of Political Science and Public Administration
Information support	Textbooks and manuals on the basics of tolerance and non-discrimination, the basics of proactive tolerance, the basics of human rights, national and international regulations, educational films, including the films on human rights, documentaries and others.
Form of classes	Lecture, lecture-conversation, colloquium, seminar.
Form of semester control	Test

Key learning outcomes (knowledge, skills and other competencies):

The purpose of the discipline is to teach higher education students the basics of tolerant communication and daily interpersonal interaction and the formation of skills necessary for effective professional activity.

Tasks of the discipline:

- formation of higher education students' knowledge of tolerance as a phenomenon of social development;
- formation of knowledge about personal mechanisms of tolerant behavior;
- the formation of respect for human dignity and respect for human rights, democratic values, the rule of law, justice, impartiality, and equality in society;
- formation of tolerance, inclusion and respect for ethnic and cultural diversity, different views, religions and customs, the ability to find common ground with other people in order to achieve socially significant goals;
- development of flexibility and adaptability, willingness to cooperate, ability to resolve conflicts and prevent discrimination;
- ensuring purposeful preparation of higher education students for functioning in the system of social relations of the multicultural world.

The discipline "Tolerance as a component of professional activity" is aimed at the formation of the following competencies of higher education students:

- social and communicative: skills and abilities to communicate and establish constructive relations between people, dialogue and public discussion of social problems;
  - information: the ability to think critically; skills of search, analysis and evaluation of information, critical evaluation of messages in the media, based on the analysis of sources, social situation;
  - social dialogue – the ability to resolve social contradictions; formation of an attitude to tolerant conflict resolution;
  - responsible social choice and decision-making – readiness to make an informed decision on the basis of a conscious and balanced choice;
  - ability to solve complex problems and practical problems in the field of professional activity or in the learning process.
- The discipline is aimed at the formation and development of the following skills:
- to think critically, to identify the problem and see the ways to solve it;
  - to analyze different sources of information and argue one's own opinion;
  - to lead a constructive dialogue, to cooperate with the others, to find a compromise, to respect the opinion of the others, to show tolerance, empathy;

- to exercise and to protect one's civil rights/responsibilities, to help other people to protect their rights.

Summary of the subject (to be studied, list of topics):

Topic 1. Genesis of views on “tolerance”. Formation of classical concepts of tolerance.

World processes that actualize the problem of tolerance. Etymology and semantics of the concept of “tolerance”. Subject and tasks of the discipline. Tolerance at the level of society. Antiquity – polytheism, civic position. The Middle Ages – humanism, the Renaissance – instrumental tolerance. The transition from religious tolerance to secular tolerance. Exacerbation of the problems of tolerance. Tolerance as freedom of conscience in the views of the representatives of Reformation and humanists. Moral and legal plane of tolerance in the Enlightenment.

Topic 2. Features and directions of modern discourse of tolerance.

XIX-XX centuries: new ideas about tolerance. James, Jaspers – axiological foundations of tolerance. J. Rawls, the moral definition of tolerance. Conflict approach in the study of tolerance. Tolerance in the ontological-historical perspective. Tolerance as the intention of universal interests and needs. Existential-humanistic interpretation of tolerance. Vitacultural meta-approach.

Topic 3. Socio-philosophical foundations of tolerance.

The concept of tolerance and its social significance. Tolerance and ontological security, socio-cultural authenticity, spiritual autonomy. Tolerance and social relations, social capital. Types of tolerance. Tolerance as a factor of economic efficiency. Tolerance and communication. Communicative tolerance. Tolerance as a norm and principle of relations in society. Declaration of Principles of Tolerance.

Topic 4. Tolerance as a feature of the worldview position.

Worldview and worldview position. Humanistic traditions and spiritual culture of mankind. Tolerance and levels of worldview. Worldview tolerance as a value-in-itself. Rationalization of the phenomenon of tolerance. Dogmatism as a source of intolerance. K. Levi-Strauss and the principle “I am the Other” and “The Other is I”. Regulatory level of worldview and volitional regulation of behavior. Tolerance as openness to dialogue. Ethics of the discourse of J. Habermas. The social value of tolerance as a social position.

Topic 5. The moral value of tolerance and the problem of its limits.

Morality. Fundamental categories of morality. Moral dimension of tolerance. Moral aspects of today's global problems. Ethics of persuasion, ethics of responsibility. Tolerance as a virtue and a moral ideal in the concept of Peter P. Nicholson. Moral need. Subjects and objects of tolerance. The subject of tolerance. Tolerance conditions. The result of tolerance. Field of tolerance. Measure of tolerance. The problem of tolerance limits.

Topic 6. Psychological preconditions and challenges of tolerance.

Tolerance functions. Types of tolerance: the possibility of typology and the classification approaches. Limits of tolerance. Tolerance as an attitude. Mechanisms of tolerance. The essence and mechanism of evaluation in the formation of tolerance. Stages of tolerance development. Factors of development and formation of tolerance. Installation and tolerance.

Topic 7. Tolerance as an integral personal characteristic and a component of professional activity.

Tolerance as a specific characteristic of an individual. Psychological structure of tolerance. Tolerance as psychological stability, as a system of positive attitudes and personal values. Tolerance indicators. Levels of tolerance.

Topic 8. International and national law in the field of tolerance.

Acts of the United Nations. Acts of the Council of Europe in the field of tolerance and combating violent extremism. Case law of the European Court of Human Rights in the field of tolerance. European Council for Tolerance and Reconciliation. Regulations governing tolerance in Ukraine.